

LUẬN THÀNH THẬT

QUYỂN 16

Phẩm 192: THÁNH HÀNH

Có hai hành: Hành Không và hành vô ngã. Ở trong năm ấm, không thấy chúng sinh gọi là thực hành hạnh “Không”, thấy năm ấm cũng không có là hành vô ngã. Vì sao biết được? Trong kinh dạy: “Thấy sắc không có thể tánh, thấy thọ, tưởng, hành, thức không có thể tánh. Trong kinh nói: Do không tánh nên được giải thoát. Vì thế biết tánh của sắc chẳng phải có chân thật tánh của thọ tưởng hành thức chẳng phải có chân thật. Trong kinh lại dạy: “Năm ấm đều rỗng không như huyễn hóa, không thể nói huyễn là chân thật. Nếu huyễn là có chân thật thì không gọi là huyễn. Cũng không thể nói không có, chỉ vì không thật thường là dối gạt. Hành giả này quán tất cả đều “không”. Nên biết năm ấm chẳng phải có chân thật, như phá một tướng nên chẳng thấy vách v.v... là một pháp. Năm ấm cũng vậy, không có một pháp thật.

Hỏi: Nếu các pháp như sắc v.v... chẳng phải chân thật, nay cần chỉ một Thế đế?

Đáp: Diệt là đệ nhất nghĩa đế cho nên có. Như trong kinh dạy: Vọng là hư dối, đế là như thật. Diệt là quyết định như thật. Nên nói là đệ nhất nghĩa đế. Lại hành giả sinh trí chân thật, tất cả pháp hữu vi đều là rỗng không, không có, nên biết: Diệt là đệ nhất nghĩa đế có.

Hỏi: Ông nói thấy trong năm ấm không có chúng sinh, thì do đâu mà nói năm ấm ấy gọi là chúng sinh, là hữu lậu hay là vô lậu?

Đáp: Cũng hữu lậu mà cũng vô lậu.

Hỏi: Trong kinh nói: Nếu thấy chúng sinh đều là thấy năm thọ ấm?

Đáp: Pháp vô lậu cũng ở trong số chúng sinh, không phải ở trong số phi chúng sinh, trong số gỗ đá. Do đó biết cũng do các ấm vô lậu

gọi là chúng sinh. Nếu Thánh nhân ở tâm vô lậu, thì khi ấy cũng gọi là chúng sinh hữu tâm cho nên tâm vô lậu cũng gọi là chúng sinh. Tất cả các ấm đều gọi là thọ ấm, vì từ thọ mà sinh.

Hỏi: Làm sao biết được đều từ thọ sinh?

Đáp: Pháp vô lậu đều từ trong tâm nghiệp như bố thí, trì giới, tu định sinh ra, nếu không thì chẳng sinh. Như trong kinh dạy: “Vì bị vô minh che lấp, bị tham ái trói buộc, nên người ngu được thân này, bậc trí cũng như thế”. Thân tức là thọ ấm.

Hỏi: Nếu tất cả ấm đều gọi là thọ ấm thì ấm lậu, vô lậu có gì sai khác?

Đáp: Tất cả các ấm đều từ thọ sinh, vì thế đều gọi là thọ ấm. Chỉ vì không thọ thân sau nên gọi là vô lậu. Đây gọi là sai khác. Ấm và thọ ấm đều từ thọ sinh, nên gọi là thọ ấm. Vì thế Kinh này không có tướng trái nghịch. Hai hành này đều là duyên, không có gì là có. Nếu pháp sắc v.v... là không và thể tánh diệt thì đều là không có gì là có.

Hỏi: Hai hành này đều duyên với năm ấm. Trong kinh nói: “Thấy sắc rõng không, vô ngã, thấy thọ, tưởng, hành, thức đều rõng không, vô ngã?”

Đáp: Do thấy các ấm rõng không, không có ngã. Vì sao? Vì ở trong nhân duyên chúng sinh, thấy chúng sinh rõng không, cũng thấy các pháp như sắc v.v... diệt.

Hỏi: Tức đồng thời duyên. Nếu hành giả nghĩ các ấm và không, tức gọi là duyên ấm và duyên với không có gì là có?

Đáp: Hành giả ở trong nhân duyên chúng sinh, không thấy chúng sinh nên liền sinh tâm “không”. Sau đó mới thấy “không”. Lại, ở trong năm ấm diệt, không thấy thể tánh của sắc, thọ, tưởng, hành, thức. Cho nên biết hai hành này đều duyên với không có gì là có.

Phẩm 193: KIẾN, TRÍ

Hỏi: Chánh kiến, chánh trí có gì sai khác?

Đáp: Chính là một thể tánh, không sai biệt. Chánh kiến có hai: Thế gian và xuất thế gian. Thế gian: Nghĩa là có tội phước v.v... Xuất thế gian nghĩa là có thể thông suốt các đế như khổ v.v... Chánh trí cũng vậy.

Hỏi: Ông nói tướng của kiến trí không như thế. Vì sao? Vì các nhãn chỉ là kiến (thấy) chẳng phải trí. Tận trí, vô sinh trí và tuệ tương ứng năm thức, chỉ là trí chẳng phải kiến được?

Đáp: Tại sao các nhãn chẳng phải trí?

Hỏi: Vì chưa biết, muốn biết nên gọi là vị trí căn. Nếu khổ pháp nhãn là trí, thì khổ pháp nhãn biết rồi thì pháp khổ trí nên gọi là trí căn, không gọi là vị trí căn. Vì thế nhãn chẳng phải là trí. Trong kinh dạy: “Nếu hành giả ở trong các pháp, ít có khả năng dùng tuệ quán, chỉ nhãn thì gọi là chưa hoàn thành, hoàn thành gọi là trí. Nếu chỉ nhãn thì gọi là quán chưa hoàn thành. Ban đầu trí tuệ vô lậu mới thấy gọi là nhãn, không nên cho việc thấy đầu tiên là trí. Lại khi nhãn thì không rõ, khi trí thì đã quyết định rõ ràng. Lại khi nhãn sinh thì nghi ngờ còn theo đuổi. Cho nên nhãn chẳng phải là trí?”

Đáp: Nhãn tức là trí. Vì sao? Vì ưa vui và nhãn đều cùng một nghĩa. Trước hành giả biết khổ, sau mới ưa nhãn chịu. Nếu trước không biết thì ưa nhãn chịu cái gì? Trong lời nói lại thiếu, chỉ nói quán nhãn mà không nói trí. Vậy thì phải nhận quả hành là vô trí. Nếu ý ông cho là hành giả có trí mà gọi là nhãn, thì đây cũng phải gọi thọ nhãn chính là trí. Trong kinh dạy: “Khi hành giả thấy biết liền được lậu tận”. Lại nói: “Thấy biết được là một nghĩa”. Đức Phật dạy về khổ trí, tập, diệt, đạo trí mà chẳng nói có nhãn, cho nên biết trí tức là nhãn. Trong kinh Đức Phật giải thích trí là như thật biết gọi là trí, nhãn cũng như thật biết, nên không có sai khác. Nếu ông cho rằng vị trí căn là nhãn thì điều này không đúng. Chúng tôi không nói trước nhãn sau trí, ở trong một tâm gọi là nhãn trí. Nghĩa này là không thành. Sao ông lấy việc không thành mà thành lập? Ông nói nhãn là chưa hoàn thành, thì trước tôi đã trả lời, nghĩa là trước biết sau mới nhãn. Nên biết nhãn tức là hoàn thành. Nếu không là biết xong rồi làm sao có thể nhãn. Ông nói khi nhãn chưa thông tỏ? Trong pháp ông dùng nhãn đoạn trừ sự trói buộc. Nếu nó không rõ làm sao có thể đoạn trừ trói buộc. Ông nói khi nhãn thì nghi ngờ còn bám theo? Nếu vậy thì thấy Đạo đế đều có nghi ngờ bám theo? Trong ấy trí sinh

đều chẳng phải trí? Lại không có sự phân biệt là nhãn hay là trí. Như người đời quán tùy thuận tứ đế cũng gọi là nhãn, cũng gọi là trí. Nhãn vô lậu trí cũng nên như vậy.

Hỏi: Tận trí, vô sinh trí chỉ là trí, chẳng phải kiến?

Đáp: Do nhân duyên nào?

Hỏi: Trong kinh nói riêng chánh kiến và chánh trí, nên trí chẳng phải kiến.

Đáp: Nếu vậy thì chánh kiến chẳng gọi là chánh trí. Nếu ông bảo chánh kiến là chánh trí thì chánh trí cũng phải là chánh kiến. Lại năm phần pháp thân ở trong phẩm tuệ, nói riêng giải thoát trí kiến đáng lẽ chẳng phải là tuệ. Vậy thì tận trí, vô sinh trí cũng chẳng phải là tuệ. Đây tức là chánh kiến, do tướng khác nên gọi là chánh trí. Nghĩa là diệt trừ tất cả phiền não. Vì ở trong tâm A-la-hán sinh, nên gọi là chánh trí.
